

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת אחרי קדושים תשפ"ג

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

אחרי מות שני בני אהרן. (טז, א)

רבי קדוש. כמו שיש זמן שמתקדש ע"י ישראל, כך יש נפש שנתקדש ע"י ישראל.

והקשה רבי יהושע'לא אם כך הם הדברים, מה לנו לבחור צדיק מיוחד, נקח כל איש מהשוק ונתחיל להסתופף בצילו וכו' וכו' עד שיתקדש ויתעלה מדרגא לדרגא, ויהיה לנו צדיק אמת, מה לנו ליסוע דווקא לאדם ששמו האגער, אלתר, רוקח הורוביץ, פרלוב, טייטלבוים, הלברשטאם וכו' שיש להם יחוס של כמה דורות בעלי רוח הקודש, הרי בכל אופן האיש מתקדש ע"י שמתאספים אצלו?

ותירץ רבי יהושע'לע שאם נגדיל איש פשוט שלא היה לו זכות אבות, הרי כשיתעלה במעלות עליונות, יהפוך לבעל גאוה, וכשיתגאה אין לנו שום תועלת מקדושתו ופרישותו ועבודתו, נמצא שכשנוסעים אל הצדיק שהוא בחינת יום טוב, מוכרח לנסוע דווקא ליחסן, כמ"ש בעטרת יהושע (פ' שמות עה"פ ויאנחו בני"י מן העבודה) כי היחסן אינו יכול להתגאות, שהוא זוכר את עבודתו בקודש של הסבא זכרונו לברכה, כל ייחסן שהוא בעל גאה מקומו בבית חולים לבריאות הנפש, כי כשהוא בר דעת ועושה חשבון מי אני כלפי עבודת זקני, ותמיד הוא בשפלות הנפש.

נמצא שאם נוסעים לצדיק שהוא עצמו כאברהם אבינו, לא איכפת לו אם אביו היה תרח, אך אם נוסעים לצדיק שאנו מרוממים אותו, מוכרח שיהיה יחסן גדול, שאם לאו, יכשל בגאוה והוא נזק לנו ולו.

וזה שאמר הפסוק 'קדושים תהיו' ופירש"י 'פרשה זו בהקהל נאמרה' לרמוז על הקדושים שנאמרו בהקהל, ע"י שבאים אליו הקהל הם מוכרחים להתקדש, וממילא 'אל תפנו אל האלילים' אל אנשים פשוטים שאין להם ייחוס מאביהם, בחי' אלילים לשון לא וכלום, אל תלך לאחד שהוא בעצמו אינו כלום וגם אבה"ק לא היו לו, תלך רק לאיש כזה ש'אמו ואביו תיראו', שהוא מתיירא מאבותיו הק' ומתבושש מפניהם, אליו תלכו ותסעו.

כך אמר היחסן הגדול רבי יהושע'לע ד'יקובער בן רבי אליעזר ד'יקובער בנו של הרה"ק מראפשיץ בנו של רבי מענדל'ע ליסקער חתנו של רבי יצחק לאנדיז'ער. דורי דורות של בעלי רוח הקודש, והוא יושב ואומר שהיחס מביא את האדם לידי ענווה, שהרי הוא אמר זה הפירוש...

רבי יצחק לאנדיז'ער הנ"ל היה שם משפחתו הורוביץ, ממשפחת הלייזים המיוחסת. חתנו הרה"ק רבי מענדל'ע ליסקער היה שמו במקורו רובין ולא הורוביץ, אלא שבנו הרה"ק מראפשיץ קרא שם משפחתו הורוביץ על שם זקינו רבי יצחק. ושאל אותו אחד מבניו מדוע שינית את שמך מרובין להורוביץ, ענה הרה"ק מראפשיץ החכם בחכמה אלוקית, רובין הוא אבן חן, אבן האודם מאבני החושן, אני לא רוצה שתחשבו שאדם שנוולד הוא כבר אבן חן, אני רוצה שתבינו שצריכים להתייגע הרבה בעבודת השם, האראוועט'ס - בחי' הורוביץ. ואכן זכה שבניו נתייגעו מאוד, אע"פ שכולם נולדו רובינ'ס עכ"ז התייגעו. כמו שפרשו צדיקים 'אל תפנו אל האבות', לא לסמוך על מה שיש להם אבות קדושים, אלא להתייגע כל אחד לבדו.

רבי יצחק היה מיוחס לדורות הראשונים, ונקרא 'איש הורביץ' על שהגיע מעיירה ששמה הורוביץ, והעיד הבעש"ט הק' על כמה משפחות שהם מיוחסות דורי דורות כשרים וטהורים, ואחד מהם הוא משפחת הורוביץ.

(הגרמ"י רייזמן ד' קדושים תשע"ו)

הוכח תוכיח את עמיתך (יט, יז)

נביא כאן שתי עובדות המאלפות בינה באיזה צורה יש לקיים את מצוות התוכחה, מתוך הספר הנפלא "אגן הסהר" (עובדות והנהגות מהגאון הגדול ר"א גנחובסקי זצוק"ל):

רבנו זצ"ל סיפר על חכמתו של החזו"א דכאשר רצה להוכיח מאן דהוא היה עושה זאת בחכמה יתירה. ומובאים הדברים בספר מעשה איש: יהודי מנהל ישיבה היה הולך לבוש בכובע קש. הדבר לא מצא חן בעיני החזו"א

במדרש הובאו כמה טעמים למה מתו, חד אמר שלא היו נשואים אשה דכתיב ובנים לא הי' להם וח"א מפני שנכנסו שתויי יין למקדש דסמיך ל"י לפ' יין ושכר אל תשת, וח"א שהורו הלכה בפני משה רבן, י"ל דכל דברי חז"ל אחד הם, דידוע שאין אדם יכול לשער בשכלו ובדעתו עד היכן מגיע כבוד ומורא אביו ורבו וק"ו כבוד השכינה, אך אם נשוי אשה והוליד בנים יוכל לשער לפי מה שהוא מבקש הכרת פנים וכבוד מאשתו ולהיות כל איש שורר בביתו ובפרט מבניו שינהגו מאוד בכבודו, והיאך הוא לו צער ועגמת נפש אם בניו אינם מכבדים אותו כראוי או חלילה מבזין אותו, מזה ילמוד היאך ינהוג גם הוא בכבוד הוריו ומוריו, והנה אלו הי' לנדב ואביהו נשים והולידו בנים אזי הי' משערים בשכלם עד היכן מגיע כבוד רבו וק"ו כבוד השכינה ולא הי' מזלזלים לכנוס שתוי יין בקלות ראש למקדש ולזלזל בכבוד משה רבם להורות הלכה בפניו, אבל יען לא נישאו ולא הי' להם בנים לא יוכלו לשער עד היכן הדבר מגיע ובאו לכל זה וכל דברי חז"ל אחד ואלו ואלו דברי אלקים חיים המה.

(תורת משה לחת"ס)

ושלח ביד איש עתי המדברה (טז, כא)

אל הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, הגיע פעם עיתונאי ממערכת עיתון אמריקאי - רב תפוצתי, לצורך ראיון, העיתונאי רצה לסקר את היהדות האורתודוקסית והעלה בפני רבי מאיר "עוונות" שונים ומשונים המשוכימים ליהדות האורתודוקסית, ורצה לשמוע את תגובת הרב לדברים. נענה לפתע רבי מאיר ושאל: "היכן מצינו בתורה לראשונה "עיתונאי"? הנוכחים לא הבינו לאן חותר הרב בשאלתו ומה תשובה יש בה לצורך העניין, נענה רבי מאיר ואמר המקור הוא בפרשת אחרי בפסוק "ושלח ביד 'עיתי', 'עיתי' הכוונה עיתונאי, ולמה נצרך לשלוח את השעיר לעזאזל דווקא עם עיתונאי? הקשה רבי מאיר והשיב: היות שחז"ל אמרו שיש להתודות את כל העוונות על ראש השעיר המשתלח, ועוון שלא התוודו עליו - אין השעיר מכפר, א"כ מי הוא איפה זה שיזכור כל עוון ועוון וכל חטא הכי קטן שלא להחסירו בשביל שהשעיר יכפר, - לא היתה ברירה אלא לקחת "עיתונאי" שחזקה עליו שלא יפספס שום חטא..."

(זכרון מאיר - מתורגם מאידיש)

קדושים תהיו כי קדוש אני וגו' (יט, ב)

נזכיר מילתא דבדיחותא מספר עטרת יהושע הרה"ק מדז'קוב 'קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקים', ופירש"י 'פרשה זו נאמרה בהקהל', והמשך הפסוק הוא 'איש אמו ואביו תיראו' ובהמשך 'אל תפנו אל האלילים'. ונודע שיש הרבה מצוות בפרשת קדושים, ויש להבין מפני מה נסמכו דווקא אלו המצוות זה לזה, קדושים תהיו, יראת אב ואם, ואל תפנו אל האלילים.

ופי' רבי יהושע'לע שיש שני מיני צדיקים, יש צדיק שהוא צדיק בעצמו, ומתייגע לפני ה' כל ימי חייו. ויש צדיקים שקדושתו אינו מצד עצמו, אלא מפני שמתאספים ובאים אליו חסידים ואנשי מעשה, ממילא הוא נהיה קדוש, כיון שנתמנה על הציבור ממילא אינו עושה מלאכה בפרהסיא, ואינו יכול ללכת למקומות לא טובים, וכן צריך להכין דברי תורה לשולחנו הטהור, ולבא לתפילה ולהתפלל בכח ובקול וכו' וכו', אדהכי והכי נהיה קדוש באמת.

הצדיק הראשון הוא בחינת שבת והשני הוא בחינת יו"ט, כי הראשון הוא קדוש בעצמו כמו שבת שקדושתה קבוע, משא"כ השני הוא כמו יום טוב שמברכים 'מקדש ישראל והזמנים', שבני ישראל קדשו אותו להיות

שלא הועילו לו זכות המצוות שעסק בהן כי היתה לו מחשבת עבודה זרה. בזה מתבאר הפסוק: איש אמו ואביו תראו ואת שבתותי תשמורו אני ה' – דהיינו נאמן לקבל שכר, אבל מזדהירה התורה שאת השכר תקבל רק בתנאי ש'אל תפנו אל האלילים' שכן אם יש מחשבת ע"ז לא תועיל זכות המצווה.

בעוד דרך מבארים המפרשים, וכעין זה איתא בכת"ס, על פי דברי הרמב"ן שהסיבה שלכן חייבים בכיבוד או"א הוא מחמת שהם שותפים ביצירתו יחד עם הקב"ה והשווה כבודם לכבודו. אלא שיש להבין, הרי הגמ' אומרת במסכת שבת ש"נמנו וגמרו שנה לו לאדם שלא נברא משנברא" אם כן למה מחוייב האדם לכבד את הוריו על שהביאוהו לעולם? אלא, שהטעם שלכן נח לו שלא נברא הוא מחמת שקרוב להפסד יותר מאשר לשכר, וחז"ל אמרו שמי ששמר את השבת אפי' עבד ע"ז כדור אנוש מוחלים לו על עוונותיו, יוצא שע"י שמירת שבת קרוב יותר לשכר, ובזה מתבאר הסמיכות: איש אמו ואביו תיראו, ואם תשאל שהרי נח לו שלא נברא? ע"ז ממשיך ואומר "את שבתותי תשמורו".

ביאור שלישי מצאנו במפרשים: שהתורה מזדהירה, "את שבתותי תשמורו וגו'" שהן אמנם שהשומר שבת מוחלים לו אף על עוון ע"ז, בכל זאת "אל תפנו אל האלילים שלא להסתמך על מחילה זו..."

בצדק תשפוט עמיתך (יט, ט"ו)

מסופר על רבי זלמלא מוולוז'ין, שפעם אחת בהיותו במקוה הבחין כי חולצתו נעלמה. לבש את חליפתו ללא החולצה ושב לביתו.

שאלה אשתו: "היכן החולצה?" ענה: "כנראה עני אחד החליף אותה בטעות..." - "ולמה לא לקחת את החולצה שלו?" - "כי הוא שכח להשאיר את שלו"...

(ומתוק האור)

מאוצרות המגידים

ושמרתם את חוקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם (יח, ה) פירש רש"י: "וחי בהם", לעולם הבא. שאם תאמר בעולם הזה, הוה לא סופו הוא מת.

דברי רש"י קודש קדשים, אבל בגמרא יומא יש פירוש נוסף, ולרשב"ם ולרבינו בחיי, שבעים פנים לתורה. אענה אף אני חלקי, ואטעימו בסיפור מעשה –

בחורף הנורא בערבות סיביר, הועסקנו בכריתת עצי ענק ב'טיגה' הקפואה. עצים בני מאות שנים, באחד מהם ספרנו למעלה מאלף וחמש מאות טבעות, שריד מתקופת האמוראים. גדענו את העצים בידיים קפואות שלפתו מסורי ענק משני צידי הגזע. פרקי האצבעות, תנוכי האזניים, קצה האף, קפאו ודאבו עד דמעו. מה שחיים מעט היתה העבודה המפרכת, ושכבות הבגדים שלבשנו, כמה חולצות, וכמה זוגות מכנסיים. היתה הפסקת צהריים בת עשרים דקות בה חילקו פנכות מים רותחים, לחמם בדפניהם את הידיים הקפואות ובתכנם את הגרון הצחיח. אבל בני הישיבה ויתרו על המשקה הנחוץ והתגודדו סביב התפילין היחיד שהיה עמנו שם והניחו בחיפזון, בזה אחר זה. ברכה, פסוק ראשון של קרי"ש, וחליצה חפוזה.

נצטוונו לבקוע את הגזעים לכפיסים דקים, להבערה. בסיום העבודה היו פזורות בשטח ערימות ערימות של כפיסי בעירה.

למחרת היום, היה זה בשבת, הביאו עגלות להטעין עליהם את הכפיסים. העגלות המתינו בפאתי היער, ושתי הקבוצות – אנו והאסירים הליטאיים – נצטוונו להעמיסן. כשהקומוניסטים השתלטו על ליטא, הגלו את ראשי מתנגדיהן לסיביר. את השרים הליטאיים, מצביעי הצבא, ותלמידי הישיבות. מובן שב'גולאג' התפצלנו לשתי קבוצות די מגובשות. על כולנו הוטלה המשימה. הליטאים הסתדרו בשורה, כל אחד נטל כמה בולי עץ וטייל עד העגלות. הטיילם, וצעד מעדנות חזרה. בני הישיבות יצרו שרשרת ארוכה מהערימה עד לעגלות. הראשון נטל בול עץ ונתן לרעהו, זה העבירו לעומד בצידו, ובנתיים נטל הראשון בול עץ נוסף, ועוד אחד, ועוד אחד. מזכיר את תיאור שורות הכהנים מעבירי הביזכים לשפכת דם הקרבן הפסח לייסוד המזבח, שבזיכי הזהב והכסף הועברו מיד ליד בחיציים שלוחים. הערימה הגיעה חיש מהר לחציה, בעוד ערימת הקבוצה הליטאית נותרה כמעט כשהיתה.

העבודה הקדחתנית שלנו היתה לצנינים בעיניהם. למה אנו עובדים בכזו תזזית. למה איננו מטיילים כמותם. עוד יכריחו אותם ללמוד מאיתנו ולעשות כמעשינו.

שמנהל ישיבה ילך כך, ולא רצה להעיר לו ישירות על צורת לבושו, אך העיר לו בדרך כבוד ברמיזה בדברים הבאים: יש לי חקירה. הדין הוא ששן ברשות הרבים פטורה מתשלומי נזיקין ואילו קרן ברה"ר משלמת חצי נזק. מה יהיה הדין באחד ההולך ברה"ר עם כובע קש כמו זו שלך ועז תאכל את הכובע. מצד אחד זה אורחיה שדרכו של עז לאכול קש, אך מאידך גיסא זה משונה שאדם כמוך ילך לבוש בכובע קש האם יהיה חייב ברשות הרבים חצי נזק. בכך רמז לו שמשונה ללכת כך!

הגיעה פעם שמועה אל רבינו (הגרא"א גנחובסקי) על רב אחד בארה"ב שפסק לבני קהילתו להיתר בהלכה מסויימת ביו"ט שני, והיה בטוח שאותו רב טועה בזה, והלך רבינו אל הסטייפלער והסכים עמו שבוודאי א"א להקל בזה ושיש לו להודיע לאותו רב שטעה בהוראתו. והנה היו בטוחים שרבינו יעיר לו בדרך כבוד וכו'. אך לא כך היו הדברים, והנה היו המכתב: לכבוד מרן הגאון הגדול מדברנא דאומתיה רבי... אחר דרישת שלום גאונו הגדול, וכו' כשהייתי תחת צל קורת הדר"ג לפני כשנה בהייתי בעירכם וזה עתה נזכרתי בדברי התורה אשר נתבשמתיה מהם וכו' ונטה הדר"ג לאסור להשתמש וכו'. כמה נפלא פסק זה שכן מבואר בשו"ת פלוני ויש לזה הוכחה מכאן וכו'...

בצורה זו לא ידע כלל אותו רב שהגרא"א מתכוון להשפיע עליו, וממילא קיבל את דבריו.

ואהבת לרעך כמוך אני ד' (יט, יח)

יש לדקדק איך ישקל במאזנים להשוות לגמרי אהבת הרע לאהבת עצמו לא פחות ולא יותר. ועוד שאמרו חז"ל (ברכות סא, ב) יש בני אדם שממונם חביב עליהם מגופם, ובאלו היה ראוי להזהיר שתהיה אהבת רעו כאהבת ממונו.

ונראה, כי כתבו המחברים, שהפילוסוף "אפלטון" אמר שגדר האהבה הוא דוקא בהיות הנאהב הפוך מהאוהב, כמו לדוגמא, שהאדמה שהיא יבשה בטבעה היא משתוקקת למים ומטר המרטיבה, וכן המוכר משתוקק אל הקונה שהוא הפכי לו המשלים ענינו וחפצו, אבל הדומים אחד לשני ישנאו זה את זה כמו שמצינו (בראשית רבה לב', ב) "כל אומן שונא בני אומנתו".

אבל הפילוסוף "אריסטו" לעג לו וטען ההיפך, כי דוקא הדמיון יוליד האהבה, כמו שרואים שבעלי דת אחת אוהבים זה את זה בעבור הדמיון שביניהם ושונאים לזולתם וכדומה לזה הרבה, ומה שהביא אפלטון ראייה מאהבת ההפכיים טעה ושגה בביאור ענין אהבה, כמו שיאמר אדם שאוהב הוא מאכל פלוני, הרי, אילו היה אוהבם באמת לא היה אוכלם ומפסידם, אלא וודאי אוהב את עצמו, לא שאוהב את האוכל, כמו"כ בדוגמאות הנ"ל, האדמה אוהבת את עצמה והגשם מספק לה את רצונה, ולא שאוהבת את הגשם. כן הדבר אצל המוכר, שאין לו שום אהבה ללוקח אישית, רק מחמת שהלוקח משלים את רצון המוכר לכן מצפה ללוקח.

בזה יתבאר הפסוק כך: התורה באה לומר, שבזה שמוכר אוהב את הלוקח, אין בזה גדולה כנ"ל, אבל שמוכר אחד יאהב את המוכר השני, בזה יש גדולה, ועל זה אומרת התורה, ואהבת לרעך – לאיזה ריע? – כמוך, שהוא באותו מצב כמוך, שתאהב גם את המוכר השני ולוקח אחד את הלוקח השני, שבזה תהיה אהבה אמיתית, לא מחמת שמספק ומשלים את אהבת עצמך.

(עריב נחל)

ואהבת לרעך כמוך, אר"ע זה כלל גדול בתורה.

יש לפרש שר"ע לטעמי דדרש ר"פ 'איזהו נשך' וחי אחיך עמך - חייך קודמין לחיי חבירך, וא"כ כיון שחייך קודמין איך אפשר לקיים ואהבת לרעך כמוך? מיהו הא דחייך קודמין היינו בעניני עוה"ז, אבל בחיי הנצחיים דהיינו בלימוד התורה חייב ללמד לאחרים אפי' הוא מבטל עצמו מלימודו מ"מ חייב ללמד עם אחרים. וע"כ אמר ר"ע "זה כלל גדול בתורה" דבענין לימוד התורה הוא כלל גדול לאהוב חבירו כמוך (מ"מ לא אמר רק כמוך כי ע"י שמלמד לאחרים גם הוא עושה מצוה ומזכה עצמו ושניהם שוים).

(תורת משה לחת"ס)

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו אני ד' אלקיכם: אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם וגו' (יט, ג-ד)

בביאור הסמיכויות בפסוקים אלו ישנם כמה ביאורים במפרשים, בנוסף לדרשת חז"ל הידוע:

"בחתם סופר" כתב, אני ה' מרמז על "נאמן לשלם שכר", על מצוות כיבוד אב ואם כתבה התורה אריכות ימים וגם על שמירת שבת יש שכר של "נחלה בלי מצרים", והגמ' בסוף חולין מספרת על אותו אחד שהלך להביא גוזלות במצוות אביו ונפל מן הסולם ומת, והגמ' אומרת שיתכן

אמרתי: "לכשיודה בדבר, תציע לו לשמור על כבודו. בואו אלי לבוררות, בלי שאיש ידע".

בתוך שעה התייצבו. שר החינוך אומלל וזועם, ושר המשפטים נבוך ודואג.

"מה העניין?" שאלתי כאילו איני יודע.

"חשפתי את הגנב", הודיע שר החינוך.

כל הכבוד.

"זה הוא".

"שר המשפטים של האומה הליטאית?!" השתאיתי. "לא יתכן!"

אבל עיניו המושפלות הכריזו על הודאה באשמה. המציאות עולה על כל דמיון. "איך תסביר זאת", שאלתי. "אני רעב", אמר בעגמומיות. היום שבע לראשונה מן המרק... "אמור לי. אתה משפטן בהשכלתך, נכון?" אישר בניע ראש. "והיית שר המשפטים. אילו נתפס קבצן בגניבת אוכל הובא למשפט, האם זה היה תירוץ?!" מסכן, הניע ראשו בשלילה.

"באתם לפני שאפסוק ביניכם. אתם מאמינים בתנ"ך", אכן כן. "ובכן, כתוב מפורש הוא, בספר משלי (ו, ל-לא): לא יבוז לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב", עיני שר המשפטים אורו. "ונמצא ישלם שבעתיים, את כל הון ביתו ישלם". עיניו שבו וכבו. ותודה לרבינו יונה שהביא פסוק זה בשערי תשובה (ג, ו).

סוף דבר, פסקתי ששר המשפטים יורה לעובד המטבח שאת קובעת המרק יתן לשר החינוך, כדי שלא יצא חוטא נשכר.

שר החינוך הלך, מרוצה, ואני אמרתי לשר המשפטים: "ראה, אמש נזעקת לשאול מדוע בני הישיבה עובדים מעל לכוחות, עומדים בשרשרת ומעבירים במהירות בולי עץ מיד ליד, בלי הפוגה, במקום לקחת בול עץ ולטייל איתו לעגלה ולחזור מעדנות. עניתי שאנו מתאמצים עבור אמא רוסיה. שטויות והבלים. אין היא אפילו אם חורגת. הסיבה האמיתית לכך, שהיה זה יום השבת, ואסור לנו לשאת בו משא מעבר לארבעה צעדים, לכן עמדנו במקומנו והעברנו מיד ליד. למרות שעמלנו בכך שבעתיים, אבל אנו מוסרים נפש למען עקרונותינו.

אתה רעב? המרק אינו משיביע דיו, וגנבת כדי שיעלו עבורך מן הקובעת?! הלא אנו מתנזרים ממנו כליל, משום שאינו כשר! אדם נבחן בהקרבנותו למען עקרונותיו – מחזה נאה היה זה. בן ישיבה שבקושי מלאו לו עשרים מצליף בלשונו בשר המשפטים. – ואני שואל אותך, ענה לי. חונכת על עקרונות וחניכת עליהם. עמדת בראש מערכת אכיפת החוק, הבאת גנבים למשפט וענישתם. ואתה, גונב? ושר המשפטים הליטאי משך בכתפיו באדישות: "איני מביין", ענה "וכי מורה להנדסה צריך להיות משולש או טרפז? האם פרופסור לרפואה חייב להיות בריא? אני מלמד עקרונות ועומד בראש מערכת המשפט, כי זה מעמדי ובכך התמחותי, אבל במה זה מחייב אותי!"

באותו רגע הבנתי את הפסוק "ושמרתם את חוקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם (ויקרא יח, ה). שהתורה תהיה תורת חיים. שהמצוות יחייבו, שיחיו לפיהן!

זהו שאמרו שכל האומר שאין לו אלא תורה, אפילו תורה אין לו. כלומר, אם מסתפק הוא בלימוד ובידיעה ואנו מקיים, אין לו אף לא שכר לימוד. מאי טעמא, אמר קרא: "ולמדתם, ועשיתם". כל שישנו בעשיה ישנו בלמידה, וכל שאינו בעשיה אינו בלמידה.

ואמרו על כך בירושלמי שהלומד ואינו מקיים, נוח לו אילו נהפכה שלייתו על פיו [וחנקתו בהיוולדו] ולא יצא לאויר העולם. משום שללמוד בלי לקיים, עבור זה אין צורך להיוולד. שהרי המלאך מלמד את העובר את כל התורה כולה בהיותו במעי אמו.

הוא נולד כדי לחיות בעולם המעשה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים: "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" – שלא נהיה כאותו שופט נכרי שסיפרו עליו (מדרש שוח"ט תהלים ט) שדן ביום אחד מכשפים ונואפים ורוצחים למוות, ואמר לסנקליט [יועץ] שלו: שלשתם עשיתי בלילה אחד!

המקומות שעולה בדעתו שאפשר שימצא שם. כאשר החפץ לא נמצא, אינו אומר נואש, הולך לחפש במקומות שהדעת רחוקה שהחפץ שם. אך חושב – אולי בכל זאת. אחר כך חוזר שנית למקומות הראשונים בהם חיפש, אולי לא חיפש היטב, שמא לא ראה, שמא ושמיא ימצא בסוף את היקר לו.

מה אתה הולך שוב? כבר חיפשת ולא מצאת?!

מדוע באמת הוא מחפש כל כך, וכי הוא כפייתי, וכי יש לו נעווען? לא. הוא פשוט מייקר את הדבר שנאבד ממנו.

שר המשפטים הליטאי בכבודו ובעצמו נזעק ורץ אלי: "למה אתם עובדים בכזו צורה מפרכת, בלי רגע הפוגה?"

מה שנכון נכון, אפילו מפקח העבודה תמה. בא לשמוע את התשובה.

השר הליטאי שלט בשבע עשרה שפות על בוריין, אני למדתי רוסית במחנה. הזדקפתי ועניתי בגאון: "אנחנו פטריטים, ושמחים לעבוד בשירות אבא סטאלין ואמא רוסיה. והואיל ומחר שבתון היום הראשון, עובדים אנו היום בכל המרץ, ומחר ננוח כל היום. אבל, אבקש" – פניתי למנהל העבודה – "עבודה כפולה, מנת לחם כפולה!"

"דא, חראשו", אישר, וזכינו ל"לחם משנה", פשוטו כמשמעו. שר המשפטים הליטאי משך בכתפיו, וחזר לקבוצתו.

חזרנו באמת ממוטטים. ישנו כבולי עץ. היינו עלולים להפסיד קריאת שמע אילמלא העירוננו צרחות רמות: "המכנסיים שלי, היכן המכנסיים שלי!"

והקול קולו של שר החינוך. סיפרנו שאמצעי ההגנה מול הקור הנורא היו כמה שכבות בגדים, אבל בלילה ישנו בחולצה אחת ומכנס אחד. הקיץ שר החינוך משנתו וגילה שכל מכנסיו נגנבו, פרט לאלו שעליו. עורר מהומה וזכה לאהדה, הגניבה הנפשעת גונתה בכל פה, אבל איש לא יכול היה להושיעו.

נגש אלי. "יאקוב", אמר, "ליהודים יש שכל. אתה תגלה מי הגנב".

וזה לא היה קשה. היה צורך רק להפעיל את הראש. שהרי "לא עכברא גנב אלא חורא גנב". למי יכול היה הגנב למסור את הסחורה, שהרי לא היינו בקשר עם העולם החיצון. ומי היה מסוגל לשלם תמורתה, שהרי מחוסרי כל היינו. היתה אך ורק אפשרות אחת.

נגשתי אל מחלק המזון, והתעניינתי: "מה תעשה עם חמש זוגות מכנסיים?"

"אה, אתה יודע?! הוא סיפר לך? אני צריך סחבות לעבודה במטבח. ללפף את ידית הדלי, ולשאת תבניות רותחות".

"ובמה שילמת לו?" "הוא ביקש, שכאשר אני מחלק את המרק אתן לו מן הקובעת שבתחתית הסיר, פון די גידעכט, מהשכבה הסמיכה של הירקות, ולא מהנזול הדליל מלמעלה".

ושאלה אחרונה: "המכנסיים עוד שלמים, או שכבר הפכת אותם לסחבות?"

קרעם מיד, את הנעשה אין להשיב.

נותר רק לברר דבר אחד.

עמדתי בצד התור – אנו לא התגעלנו במרק הפיגולים, אכלנו רק לחם וירקות. עמדתי ועקבתי אחר חלוקת המרק, לראות עבור מי ישקיע המחלק את המצקת בתחתית הסיר הענק, וידלה משם את הקובעת הסמיכה.

הם עברו לפניו אחד אחד והגישו את הפנכה שהתמלאה במרק הדליל. הגיע אחד וזכה ליחס מועדף. היה זה שר המשפטים לשעבר.

נגשתי אל שר החינוך ואמרתי: "אל תשאל אותי כיצד נודע לי, ואל תערב אותי בדבר. ביקשת שאברר, ובררתי. הגנב הוא חברך, שר המשפטים, ואת הנעשה אין להשיב".

היה בהלם: "הבה לי עצה מה אעשה". הנה לכם קידוש שם שמים. שר בכיר בממשלת ליטא פונה אל בן ישיבה צעיר שיגלה את הגנב ושיעוץ לו עצה. אמרתי: "תפנה אליו, ותאשים אותו בגניבה".

"הוא יכחיש, ישתולל, יאמר שזו עלילה". אמרתי: "אין בעיה. תציע לו שיבוא איתך למטבח, ותראה לו שם את קרעי מכנסיך המשמשים כמטליות וסחבות. זה יסכור את פיו, יבין שהכל התגלה".

"אבווי", קונן, "במה אצא לעבודה?".

אי אפשר היה לקנוס את שר המשפטים להעביר אליו בתמורה את מכנסיו. שר החינוך הוא אדם ענק, ושר המשפטים נמוך וצנום.

בצדק תשפוט עמיתך (יט, טו)

באר רש"י: "בצדק תשפוט עמיתך – כמשמעו, דבר אחר: הוא דן את חברך לכף זכות".

בילקוט "לקח טוב" כותב בשם רבו המשגיח של כפר חסידיים – רבי דב יפה זצ"ל רעיון נאה:

אפ אדם אינו דן לכף זכות, בוודאי אינו אוהב את עמיתו. והוא ממשיך ונותן דוגמא. לאדם נאבד חפץ, חפץ החביב לו. ראשית כל הוא מחפש בכל

כמו כן, אם אכן היית אוהב את רעל כמוך, היית מחפש בחורים ובסדקים [שבמוחך] זכות עליו, והיית מצליח להעלות ברעיוןך זכויות, ואפילו אם באופן שטחי זה לא גלאט, היית מחפש בנרות את צד הזכות שבעיניך, ואם אינך מחפש – זה משום שאינך אוהב את עמיתך!

יש המוציאים לאור ספרים של חיזוק ליראת שמים ומצוות, מדוע לא מוציאים לאור ספרי מעשיות אודות לימוד זכות? כל כך הרבה מעשיות יש על כך שאנשים זכו ללמד זכות ואחר כך גילו שאכן כך באמת.

אספר לכם מעשה שהיה לפני כמה שנים. בלדרמן היו באותו בוקר שני מניינים בהנף החמה, אחד בבית המדרש, ושני בחדר הסמוך, ב"בית שני" [פלפוני היה 'חיוב' ועשו למענו מניין נוסף].

ב"בית שני" היה מנין מצומצם. סיימו שמונה עשרה של לחש, ובקשו להתחיל חזרת הש"ץ, אין מנין, כי אחד נעלם.

הסתכלו בחוץ, וראו כי אחד המתפללים יצא החוצה – לחצר בית הכנסת לדרמן.

אמרו לו: "היכנס, אתה עשירי".

- "לא".

- "מדוע אינך נכנס?"

- "אני צריך אוויר".

- "בפנים יש וינטלטור..."

- "לא, לא, אני צריך את האויר של החוץ".

- "מחכים לך..."

- "אני לא נכנס".

מה לעשות, הביאו מישהו אחר תחתיו.

תבינו, האדם הזה היה בריא לחלוטין. בריא אולם. ג'לוב, גיבור ממש. ופתאום אין לו אוויר... "הסתכלתי עליו בתמיהה" אמר אחד המתפללים, אבל מה אפשר לעשות, לא היתה ברירה וקראו ליהודי אחר במקומו.

אחרי התפילה הוא ביקש שיקראו לאשתו, כי אינו חש בטוב, אין לו אוויר ויש לו לחצים.

בקיצער, מה היה סוף המעשה?

בצהריים הוא כבר לא היה בין החיים. הובל לבית החולים עם התקף לב קשה. היעלה על הדעת? אדם הנראה בריא אומר שאין לו אוויר – ומתברר שלקה בליבו?

כן! אם הוא אומר שאין לו אוויר – חייבים לדונו לכף זכות! כאלו יש עובדות לעשרות ולמאות.

נספר לכם מעשה שבדידי הווה עובדה. לפני כמה שנים, ה' ירחם, לקיתי בעיני. בעין אחת הייתי לגמרי עיוור ובעין השנייה ראיתי בקושי דמויות. לא יכלתי להכריע האם לפני עמוד או אדם. הקב"ה עזר, עשו ניתוח קטרקט, ו"ברוך פוקח עורים", הודו לה'.

בתקופה שלפני הניתוח, חזרתי פעם מבית המדרש בשבת קודש, ומולי הלך יהודי יקר ונכבד. אמר לי 'גוט שבת', לא שמעתי טוב באזני [בשבת הנני הולך ללא מכשיר שמיעה] ולא הבחנתי בכלל שאומרים לי 'גוט שבת'. לא הגבתי והמשכתי ללכת באפילה, כי אינני רואה כלום.

באנו הביתה. אומרים לי בני הבית: "מה עשית? הלא חבר שלך פלוני אלמוני, הגיע לבני ברק והיה גם בתפילה בבית המדרש, והוא אמר לנו שאמר לך 'גוט שבת' ולא ענית לו, מה יהיה הסוף, אבא, אתה לא רואה, ואנשים כועסים עליך!"

כמובן, במוצאי שבת התקשרתי ואמרתי לו: כך וכך הוה מעשה. שאלתי אותו: "מה חשבת כאשר לא ענית לך?"

"חשבתי, שאתה לא שומע טוב, זה אני יודע, אבל כאב לי, שאם אני בא והולך ממש מולך, מדוע אינך משיב לי 'גוט שבת'? מה קרה לך? ראו בן ידידי? אבל אחר כך חשבת: כנראה אתה שקוע באיזה ענין ולא הבחנת, וודאי איזו סוגיא קשה בראשך".

סיפרתי את הבעיה שלי, שאני פשוט לא רואה.

המקרה כאב לי, כי נכון שהוא דן אותי לכף זכות, אבל מה עם רבים אחרים, ומסתמא דבר יום ביומו שנפגעים ממני, והם אינם מעירים לי, מה יהיה הסוף? החלטתי: מי שלא יהיה – אפסיר לעברו 'שבת שלום' ו'גוט שבת'. מה כבר יכול להיות, העיקר שאדם לא יפגע בגיני, כך עשיתי.

בליל שבת אחד מגיעים האורחים מבית המדרש אחרי מעריב, והנה ליד הבית שלנו עומדים אנשים בקבוצה, מסתמא של חסידי נדבורנא, שבית מדרשם ליד, אני מכיר הרבה מהם. חלפתי לידם, וללא ראות אמרתי בקול וידידות א גרויסע גוט שבת.

אחרי זה שאלתי, סתם מחמת מדת הסקרנות: מי היו היהודים שאמרתי להם 'גוט שבת'? "זו קבוצת נשים" – אמר לי פלוני. געוואלד. נהיה לי חושך בעיניי. מה יאמרו הללו? אתם יודעים, זה קרלנשטיין מהבניין הסמוך, או שהשתגע

או שהתפקר, אחד משניהם... מה הוא הולך ברחוב ואומר לכולם 'גוט שבת', עד כדי כך... וכן יעלו על הדעת שהוא לא רואה, הוא עיוור, מדוע לומר שהוא עיוור? כנראה השתגע.

נזכיר דוגמא נוספת שרבי שלום שבדרון זצ"ל היה מספר, מעשה שהיה, א מוראדיגע מעשה.

בירושלים של הימים ההם, ימי מלחמת העולם הראשונה, אנשים מתו מרעב. באותם ימים התרחש סיפור שכל ירושלים רעשה סביבו.

ליהודי פלוני היה בביתו מטבע זהב – 'נפוליאון'. בכזה סכום יכלו לעשות הרבה מאוד בימים ההם.

הוא הניח את המטבע מעל הארון בבית, וידע תמיד, שברוך ה' יש לו מטבע לעת צרה, שמחה וששון.

הילד הקטן ראה מידי פעם שאבא מטפס על הארון. ענין אותו לדעת מה יש שם למעלה. פעם, כאשר אבא לא היה בבית, הוא טיפס וראה שם מטבע. מטבע! אפשר הרי לקנות בו א שטיקל מזונות, חתיכת עוגה להחיות את הנפש.

טיפס ולקח את מטבע הזהב, ורץ לקיוסק לקנות. בדרך פגש אותו יהודי וראה שיש לו בידו מטבע זהב.

"יינגלע, לאן אתה הולך?" – התעניין היהודי.

"אני הולך לקיוסק לקנות עוגה", סיפר הילד.

אמר היהודי לעצמו – כאן בירושלים משתולל הרעב, והנה ילד מסתובב ברחוב עם מטבע זהב! החליף עם הילד את המטבע, נתן לו מטבע פשוט של נחושת, ואת מטבע הזהב שלשל לכיסו.

הילד נכנס לקיוסק וקנה עוגה במטבע. יום יומיים אחר כך טיפס אביו לראות את האוצר – והנה האוצר איננו! עשה סקנדל גדול, מי גנב. הילד אמר: "אני לקחתי".

"מה עשית עם הכסף?"

"קניתי עוגה".

רץ לקיוסק והתחנן לפני המוכר: "תרחם עלי, תחזיר את המטבע שהילד נתן לך".

אמר לו: "אני לא יודע על מה אתה מדבר".

"מה זאת אומרת אתה לא יודע? הרי הילד אומר שהוא נתן לך את המטבע!"

"באמת הילד היה אצלי, נתן מטבע וקנה עוגה, אבל זו היתה מטבע של נחושת".

האבא מתחיל לצעוק: "רמית את הילד, תרחם עלי תחזיר את הגניבה", והמוכר בשל: הוא נתן לי מטבע נחושת.

"איך יכול להיות, הרי על הארון היה מטבע זהב", טען האבא.

"אני לא יודע מה היה על הארון, הילד נתן לי מטבע נחושת!"

הלכו לרב.

הרב שמע את הסיפור, והכריע: "המוכר מחויב להישבע שלא לקח את מטבע הזהב, ויפטר".

המוכר, שהיה ערלעכער איד, אמר: "רבה, אנני נשבע אפילו שבועת אמת. ואם משום כך אצטרך לשלם – אשלם, אבל מאיפה יהיה לי מטבע זהב?"

בכל מקרה נהיה רעש גדול, הכל דברו כי בעל הקיוסק גנב, אין בכך ספיקות, הרי הילד מודה שלקח מטבע. כיצד יש לו בכלל חוצפה לומר שהוא הביא לו מטבע נחושת!

הקונים נמנעו מלדרוך בחנותו. היו לו בזיונות, וכמובן שהיה עליו להשיג כסף לשלם על המטבע, מכר את הבית.

המלחמה הסתיימה, חלפו הימים, נהיתה רווחה. היהודי שנטל את המטבע מהילד הרגיש כי עליו לחזור בתשובה. הלך לאבא וסיפר את הסיפור: "ראיתי שהילד שלך מסתובב בשנות רעב עם מטבע זהב, החלפתי איתו. כעת אני מחזיר לך, לקיים "והשיב את הגזילה"..."

האבא נבהל: "אתה מחזיר לי, יפה מאוד, אבל ההוא הפסיד את פרנסתו, ונקרא ברחוב 'גנב'".

אמר אז אחד מגדולי הדור: הבה נחשוב ונראה געוואלדיגער מוסר השכל – כאשר שלשתם באים לעולם האמת, ודינם אותם: אבי הבן, המוכר שחשדו בו, והגנב האמיתי, מה דינם?

המוכר – מיד לגן עדן, איזו שאלה – כולו בזיונות. "אשרי מי שחושדים בו ואין בו". ולא עוד אלא שלא רצה להישבע אפילו שבועת אמת. כאלו בזיונות – כפרת עוונות.

האבא – מה כבר אפשר להאשים אותו? הבן מספר לו שלקח את המטבע וקנה עוגה, מה פתאום יעלה על דעתו שהמטבע הוחלפה בדרך?!

הגנב האמיתי – הוא ומשפחתו היו רעבים מאוד, והוא חשב לעצמו שיקח עתא ואחר כך יחזיר. הוא כמעט מת מרעב ופה מסתובב ילד עם מטבע זהב.

השיחה הבנתית עוד ועוד שמי צריך לדבר עם רעהו בלימוד, זה אני איתו ולא הוא אתי.

והבנתית שלפני ניצב גדול וענק בתורה, ובתוך הדברים הצעתי לו את כתבי בלימוד, ולאחר דיון מעמיק על הדברים, הבנתית כי מוטב לגונזם... ועד מהרה כך עשיתי!

לא די בכל זה שהאיר את עיני בכמה וכמה סוגיות, עוד הציע לי בענותנותו ללמוד בחברותא, אך בתנאי מפורש שלא אספר זאת לאיש.

נעצור רגע בסיפור, ונתבונן איך שיש לפנינו סיפור בתוך סיפור, כיצד היו נראים רבני הקהילות מפעם, שבמקום להיפגע, או לכה"פ להתווכח כרב העיירה על מעמדו ועל גודלו בלימוד, הנה לא לקח לו יותר ממה שעות בשביל לכופף את כל נכבדותו, כרב הבא בימים, ולקפלם תחת אברך צעיר בשנות העשרים לחייו! והרי? עצמו מתוק ונפלא ממש!

נשוב ונמשיך בסיפורו של בעל נזר הקודש:

כאמור, הרב קרליץ הציע לי ללמוד בחברותא, ואני על אתר הסכמתי, ומאז אט אט הפכתי אני רב העיירה, לתלמידו של האברך אברהם ישעיהו קרליץ!

והנה כל העם ראו כן תמהו - ממשיך לגולל ר' משה את הסיפור - ולא הבינו מה לו לרב העיירה עם ההלוך ילך הלזה... כי ראו אותו נכנס ויוצא מבית, אך על דבר הלימוד בינינו לא ידעו דבר כאשר התנה עמי מראש, כמדובר.

והפך הדבר לפלא ולחידה, מה כבר יכול הרב לעשות עם האיש הזה? אולי יש להם עסקים משותפים, או שמא מקרב הרב ומטפל באיש הבודד הזה...

המשפילי לראות

והנה באחד הפעמים כאשר נכנס אלי ללמוד אמר לי כך: יענקל דער בלעכער (יענקל הפחח) חולה ואינו חש בטוב, ואני מבקש ללכת ביחד לביקור חולים אצלו בבית!

לתדהמתי הרבה, מהיכן יודע השתקן הזה על שלומו של אדם נידח בעיירה, נוספה תדהמה בכפל כפליים, שכאשר ניסיתי להניא אותו, שאין זה מקובל מפני כבוד הרבנות ללכת לבתי האנשים רק לבית הכלה קודם החופה. ולעוד דבר אחד (הוא סיפר מה, רק המספר שסיפר לי שכח פרט זה) הפריך ודחה את דברי כאשר הצביע על נחיצות הביקור וגודל חשיבותו ואמר כך: -

[נשמע היטב עמוק עמוק!]

יראה כבוד הרב, אשתו של הבלעכער, אין לה דרך ארץ ממנו, שהרי בעלה אינו אלא הבלעכער של העיירה, בעל מלאכה פשוט מאוד, מתוך כך נוצר מצב שהשלום בית שם החל להיות רופף, וככל שהזמן חולף, שלום הבית רק הולך ומסתבך יותר ויותר.

על כן, בהזדמנות זו כאשר נהיה חולה (ומי יודע אם אין זה בגין שברון לבו ג"כ) אם כעת לך שנינו לבקרו, יהיה מזה כמובן רעש שהרב חרג ממנהג הרבנות ובא לבקרו - ויהיה לאשתו כבוד גדול שבא הרב לכבוד בעלה, ואז יהיה לה דרך ארץ ממנו וה"שלום בית" שם יושב על כנו!!

ואני, סיים - בעל נזר הקודש את סיפורו, מול התדהמה על עמקותו באהבת הבריות וכי יכולתי לסרב? כשם שכופפתי קומתי לפניו בלימוד, כך כמובן מאילוי שנשברה קומתי ונמסה תחתיו בבנ"א לחברו - - והלכנו לבקר כדרישתו.

וכשם שראה נכוחה בכל סוגיא, כך גם כאן ראייתו הוכחה... למחרת הביקור, רעשה וגעשה כל העיר ויהיה הדבר לפלא, וכמובן שאשתו לא גמרה לשוחח ולפטפט על הביקור היוצא דופן.

ומני אז השתנה שם כל ה"שלום בית" והיה ניתן להבחין איך שהשלום בית הושב על כנו! סיים בעל נזר הקודש את סיפורו הנורא והנפלא.

ואנחנו למדים מכך, ומתבוננים מכך, שכזו הבחנה והתעניינות בשלום הזולת אין ולא נמצא אצל אף אדם פשוט! ולמה? כי קודם כל צריך להיות חזו"א, בבבא קמא, וביבמות, ואח"כ ממילא ככל שאדם גדול בתורה כך גודל ממולו ונהיה - חזו"א - במידות!

ורק אצל גדולי ישראל בתורה, יכולים לשמוע גדולה שכזו במידות ג"כ, וכל אלו שמדברים גבוהה גבוהה על אהבת הבריות ומטיפים מוסר לגדולי התורה, אינם אלא אוהבים את עצמם לאהוב את סביבתם.

כמו שאמרו בעלי המוסר על האומרים 'אני אוהב דגים', שהיינו, אוהב את עצמי לאכול את הדגים... כך בלי תורה, לא משיג האדם ואפי' לא יודע מהו אהבת הבריות!

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

כמו שאמרו בעלי המוסר על האומרים 'אני אוהב דגים', שהיינו, אוהב את עצמי לאכול את הדגים... כך בלי תורה, לא משיג האדם ואפי' לא יודע מהו אהבת הבריות!

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

הוא אשר אמרנו שאת ה"ואהבת לרעך כמוך, לא קונים בשוק... מחיכים ופרישות שלום לכל צד, לא נעשים יהודי טוב בשום דבר וגם לא באהבת הזולת, ורק דרך ה"אני" עולים ל"ואהבת לרעך כמוך", ככל שגדלים בזה כך גדלים בזה. וככל שמתרחקים מ"אני" כך ממילא מתרחקים מאהבת הבריות, ומתקרבים רק לאהבת עצמו ולשנאת הבריות!...

ואהבת לרעך כמוך אני ה' (יט, יח)

המצוה לאהוב את חבריך קשורה לכך ש- אני ה'! כפי שעולה מן הסיפור הבא:

מי אלה היו האנשים ?

הגמרא לא מספרת, אבל בשאילתות, כתוב מיהו היה:

האדם שגר בגליל וירד לדרום, הוא ר' עקיבא, והאדם שגר בדרום והעסיק אותו, היה ר' אליעזר בן הורקנוס. כך כתוב בשאילתות.

אומרים חז"ל – זה ר' עקיבא בתור עם הארץ!!! עבר את הניסיון, של אהבת הבריות, לראות את הכל בטוב, זה ר' עקיבא!

רבתי, רחל לוקחת את ר' עקיבא... מתחתנת איתו, זה כבר נישואין שניים.

ר' עקיבא מתחתן עם רחל... הוא לא יודע א-ב... כלבא ש' ב'וּע זורק את רחל מהבית... איפה הם הולכים לגור?

לא בחריש ולא בקציר... בתוך דיר של בהמות! וישנים על קש ...

מספרת הגמרא, שיום אחד דופק בן -אדם בדלת – "ערב טוב, אולי יש לכם קש לתת לי?"

"למה אתה צריך קש" ?

"נולד לי בן במזל טוב, ואין לי איפה להשכיב אותו" הולך ר' עקיבא, ונותן לו את הקש...

עד כאן דברי הגמרא.

רבתי, כל אחד שקורא את הגמרא הזאת, שואל את עצמו – איזה בן-אדם, הולך לדפוק בדלת של דיר?

אתה מגיע לדיר, אתה בכלל לא דופק... מי גר שם בכלל?

ר' עקיבא לא שואל אותו בכלל "איך ידעת שגרים פה."

כותב התוספות במקום – אותו האיש היה אליהו הנביא.

רבתי, אליהו הנביא בא, ודופק בדלת... מבקש מר' עקיבא את מה?

את טיפת הקש האחרונה שיש לו בבית!

אליהו הנביא, הוא המלאך שגואל, הוא המלאך שנותן! הוא לא המלאך שלוקח!

הוא נותן חיים, והוא נותן ישועה... הוא אף פעם לא לוקח שום דבר!

יש לו טיפת קש... גם את זה אתה לוקח לוי???

שמעתי מרבתי תשובה נפלאה – אליהו הנביא לא בא לקחת.

אליהו הנביא בא לתת - הוא בא לתת לר' עקיבא להיות, אבי התורה שבעל-פה!

אם תיתן לי את טיפת הקש האחרון שלך, אני אתן לך להיות ר' עקיבא!

זה ר' עקיבא... ר' עקיבא היה סמל, לפני שהוא נבחן... זה היה במבחן שלו, לאהבת הבריות.

רבתי, בחר בו הקב"ה, להיות אבי התורה שבעל-פה... הוא כבר אמר למשה רבינו אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו שעתידי לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות.

אומר ר' עקיבא במדרש {קהלת רבה פרשה יא, אות ו} - אמר להם, הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה, אתם לא תהיו כן, מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה.

זוהי מידתו של ר' עקיבא, לתת את כל מה שיש לך לזולת!

אומרים רבותינו – תלמידי ר' עקיבא, נפטרו במשך שלושים ושתיים יום, השאלה מאיפה מתחילים לחשב... למה שלושים ושתיים יום?

אומר המהר"ל – כי כבוד בגימטריה 23.

הם לא נהגו כבוד זה בזה, לכן במשך שלושים ושתיים ימים, הם מתו.

אומרים תלמידי ר' ישראל סלנטר – העבודה שלנו בימים האלה, שבין פסח לעצרת, זו ההכנה לקראת קבלת התורה איך מתכוננים לקראת קבלת התורה???

לקבלת התורה מתכוננים, ע"י קניין של מ"ח קנייני תורה, שמביאה המשנה באבות. היום ה - ל"ב, זה אהבת הבריות

ביום הל"ט, עושים חזרה על כל הקניינים שהתורה נקנית בהם, לקראת קבלת התורה.

רבתי, עכשיו נוכל להבין את ההתעניינות של ר' יהודה ב"ר אילעאי, במעשה של ר' יהודה בן נחמיה :

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין כ, א} - מאי דכתיב {משלי לא-ל} שקר החן והבל היופי... שקר החן זה דורו של משה ויהושע והבל היופי זה דורו של חזקיהו יראת ה' היא תהלהלל זה דורו של ר' יהודה ברבי אילעאי אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אילעאי שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה.

שואל ר' חיים שמולביץ' – אם זו שמיכה של עשר מטר, אז יכולים עכשיו להתכסות עשרה... אז מה החידוש?

ואומר – לא, זו היתה שמיכה של אדם אחד, ורק אחד היה יכל להתכסות. אז איך יכלו להתכסות ששה?

אומר ר' חיים שמולביץ' – ינקל הגיע לחדר ואמר "אני לא צריך שמיכה, אני ברוך ה', יש לי מה שיחמם אותי מבפנים...

מוי'שה מגיע אח"כ, הוא כזה רזה, שתהיה לו השמיכה" מוי'שה הרזה מגיע... "אני לא צריך שמיכה... שיצחק יתכסה..." כל אחד דאג, שהשני יהיה מכוסה!

זה דורו של ר' יהודה ברבי אילעאי – אהבת הבריות!

ר' יהודה ברבי אילעאי הלך להתעניין – תגיד, מה קורה עם אותו אחד, שחייך על ר' טרפון ?

למה הוא הלך להתעניין???

כי בדורו של ר' יהודה ברבי אילעאי, היו מתכסים ששה בטלית אחת!

אמרו לו - נפטר והלך לו... מתי???

בין פסח לעצרת... אלו הימים של קניין תורה, שכל אחד צריך לעבוד על קניין תורה!

רבתי, שלא תחשבו שזה קל... להסתכל על השני בעין טובה, זה לא קל.

אדם בטבעו, אוהב לראות הכל שחור... אבל חז"ל מלמדים

אותנו – והוי דן את כל האדם לכף זכות.

אמר הפני מנחם מגור – למה חז"ל אומרים לנו לכף זכות? למה הכל עם כפיות?

ומתרץ – אל תחשוב שהכוונה היא לכלי אוכל, אלא הכוונה היא לכף נעליים. מה קורה לנעל, שלא נכנסת לרגל?

לוקחים כף נעליים, ודוחפים בכוח...

אמר הפני מנחם – לדון את השני לכף זכות, לא תמיד הולך... צריכים לפעמים לדחוף בכוח!

לראות בן אדם על מרזב בשתיים בלילה, עם לום ומברג וכובע גרב, וגם עם אקדח שלוף... מה זה???

הוא בטח עושה שילוח הקן!

לדון לכף זכות, אתה צריך להיות עם הרבה 'כפי נעליים'!

אני לא אומר שאדם על המרזב, במצב הזה, צריך לדון לכף זכות אני רק מביא דוגמא קיצונית...

אלא מה, לדון לכף זכות, אתה צריך כוחות מיוחדים! מי עושה את זה???

לר' עקיבא יש עיניים כאלה! עוד בתור עם הארץ! הכל הוא למד לכף זכות!

רבתי, אתם יודעים מה הגדולה של ר' עקיבא ? שימו לב...

מה אתם הייתם עושים, אם בן -אדם היה מגיע אליכם הביתה, לאחר שלוש שנים, ולא שילם לכם משכורת?

אומרת הגמרא – הם אכלו, ושתו ורק אחרי זה הוא שאל אותך

"תגיד, ומה היה?"

בן אדם כזה, דופק לך בדלת... אתה מסתכל בעינית של הדלת ואומר "זה הוא? שידפוק עד מחר"

ר' עקיבא פותח את הדלת... אוכלים ושותים ומדברים בחיוך ובשמחה, ורק אחרי זה הוא שואל אותך "תגיד, מה חשבת" ר' עקיבא לא שומר טינה... העין שלו היא עין טובה! הכל הוא רואה בטוב! המהות שלו היא טובה!

אומרים חז"ל – לב טוב, זו המידה של מ"ח קנייני תורה.

הקניינים האלה, של מידות טובות, הם ההכנה של בין פסח לעצרת!

אם ככה, למדנו מכאן יסוד נפלא ביותר שמלמדים אותנו רבותינו – לפני שהקב"ה נותן תורה, הוא בודק את האדם בבדיקות, שהקב"ה מחליט לבדוק.

אחד הוא בודק אותך, ב'נושא בעול עם חברו'... את השני הוא בודק ב'האומר דבר בשם אומרו'... השלישי בענין של 'אהבת הבריות'... את ר' עקיבא ב'לדון לכף זכות'...

כותב ר' אהרון קוטלר בשני מקומות בספרו – דע לך, שתלמידי ר' עקיבא, היו אמורים להיות אלה, שיעבירו את התורה, מר' עקיבא לדורות הבאים.

עשרים וארבע אלף תנאים, שנסתלקו מן העולם, היו אמורים להיות נותני התורה לדור הבא.

לקח אותם הקב"ה, למה?

משום שלא נהגו כבוד זה בזה... אומר ר' עקיבא – מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה.

תלמידים שחסר בהם את הקניינים של תורה, אומר ר' אהרון קוטלר – אומר הקב"ה – הם לא יכולים להיות נותני התורה לדור הבא.

ר' עקיבא קיבל תורה מפי הקב"ה, והיה צריך להעביר את זה לתלמידים הבאים, אבל אמר הקב"ה – התלמידים האלה לא יכולים להיות נותני התורה לדור הבא...

אם ככה, העמיד חמישה תלמידים, שמהם יצאה כל התורה - סתם מתני" ר 'מאיר סתם תוספתא ר' נחמיה סתם ספרא רבי יהודה סתם ספרי ר"ש וכולו

אליבא דר' עקיבא!

אם ככה, נוכל להבין טוב מאוד – מה קשורה פרשת קדושים,

ל- דבר אל כל עדת ישראל?

מספרת הגמרא {מסכת שבת לא, א} - מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי א"ל גיירי ע"מ שתלמדיני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה - בשפת התורה, בפרשת השבוע - ואהבת לרעך כמוך, אמר ר' עקיבא, זה כלל גדול בתורה!

רוב גופי תורה נמצאים כאן, אמר הלל הזקן לאותו גוי... אתה רוצה להתגייר! דע לך, ואהבת לרעך כמוך!

זו המידה המרכזית, שבאותו רגע שיש לך את המידה הזאת, אתה יכול לקיים את כל התורה כולה!

אם ככה, למדנו כאן את הענין של עין טובה... אמר ר' עקיבא לתלמידיו - אתם, אל תנהגו כמו התלמידים הקודמים... הם, עיניהם היתה צרה זו לזו בתורה, אתם תבחרו בעין הטובה.

(הרב ברוך רוזנבלום)

***

האור החיים הקדוש בסוף פרשת אחרי מתקשה במה שהתורה החמירה כל כך בעונש של עריות שהם בכרת ומיתות בית דין, והרי היצר הרע הזה הוא כל כך חזק שמי ששקוע בזה הוא כמעט אנוס, ולמה התורה כל כך מחמירה בעונש על זה? **אומר האור החיים הקדוש** - עיקר הבחירה של האדם על הגדרים והסייגים ושם הוא לא אנוס, והאדם יענש על מה שהוא לא שמר את הגדרים.

הבאנו על זה פעם **משל נמרץ** - אדם נסע במשאית בתוך העיר במהירות של 180 קמ"ש, וילדה קטנה רצה לכביש והוא לא הצליח לבלום ודרס אותה למוות, הביאו אותו לפני שופט ושופט שואל אותו מה יש לך לומר להגנתך? אומר לו אותו אדם: יאמין לי השופט אין שום אדם בעולם שהיה מצליח לבלום במהירות של 180 קמ"ש ממרחק של 20 מטר אני אנוס גמור, אומר לו השופט: אני לא שולח אותך לכלא על מה שלא בלמת, אני שולח אותך לכלא על מה שנהגת במהירות של 180 קמ"ש בכביש עירוני, כך זה גם בעריות - מי שלא שומר על הגדרים הוא נוסע על 180 בכביש עירוני אין לו שום סיכוי לבלום, והעונש שיקבל זה על מה שלא שמר את הגדרים.

והיום היצר הרע הזה של המכשירים הטמאים הוא נורא נוראות, כמה יש דמעת העשוקים שאין להם מנחם, תשתפכנה אבני קודש בראש כל חרצות, בחורים ואברכים שהיו יקיים שביקיים נמצאים בשאלות תחתית אין להם לא עולם הזה ולא עולם הבא, הם עוברים גהינום כל החיים שלהם, האישיות שלהם נמחקה, משפחות שלימות נהרסו והלכו לאבדון, ואין בין גהינום לגן עדן אלא חוט השערה בלבד, ליצר הרע מספיק שתסתכל פעם אחת ואתה בתהום, עיקר השמירה היא בגדרים, וכך גם במקומות עבודה שזה נוגע בעיקר לנשים, צריך להקפיד על הגדרים והסייגים מאד מאד.

ודיברנו בפרשת מטות חזוק גדול לשמירת העיניים ונחזור על זה כאן לחיבת הקודש, קיבלתי פעם טלפון מלונדון מיהודי שאמר לי שזה הפך לו את החיים, ושמעתי מעוד כמה שזה ממש שינה להם את החיים - בפרשת מטות כתוב שאנשי הצבא באו לפני משה **ויאמרו אל משה עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא נפקד ממנו איש, ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא אצעה וצמיד טבעת עגיל וכומז לכפר על נפשותינו לפני ה' וחז"ל דורשים לא נפקד ממנו איש לעבירה - בלעם הרשע לא שקט על שמרו, אחרי שהוא הכשיל את כלל ישראל בשיטים הוא אמר למדיינים לקשט את בנותיהם במלחמה כדי להכשיל את אנשי הצבא, וכתוב שאנשי המלחמה שמו עליהם בוך ורק ככה לקחו מהם את התכשיטים, וכתוב בתרגום יונתן בן עוזיאל שאף אחד מהם לא נכשל בראיה אסורה ולא פגמו את העיניים אפילו לרגע, בזמן של מלחמה שהכל פרוץ הם שמרו את העיניים, מסיים על זה התרגום יונתן מילים ששוות מילונים **וידבר לך ליום דינא רבא למכפרא על נפשתי קדם ה'** הזכות הזאת ששמרנו את העיניים בזמן של נסיון היא תעמוד לנו ביום הדין הגדול והנורא לכפר על נפשותינו.**

מה זה יום הדין הגדול והנורא? כשפולשתים נלחמו בישראל בסוף ימי שאול והיה נראה שהמערכה אבודה, שאול לא נענה לא בנביאים ולא באורים ותומים, ובצר לו הלך שאול לבעלת אוב בעין דור ואמר לה לעלות את שמואל, וכתוב בפסוק [שמואל א כח יג] **ותאמר האשה אל שאול אלהים ראיתי עולים מן הארץ** ומביא רש"י שם דברי חז"ל בחגיגה מלאכים שנים, משה ושמואל, שנתיירא שמואל שמא אני מתבקש בדים והעלה משה עמו, ובגמרא שם כתוב שהוא הביא את משה להעיד שהוא קיים את כל התורה כולה, וזה מה ששמואל אמר אחר כך לשאול **למה הרגזתי להעלות אותי** שמואל היה בחרדה מיום הדין הגדול והנורא

רבנותי, נורא נוראות! אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו אזובי הקיר, שמואל הנביא ששקול כמשה ואהרן הוא אומר למה הרגזתי, כזו אימה ופחד, חרדה נוראה, מה אנחנו נעשה? לשמואל היה עצה להביא את משה להעיד עליו, אנחנו גם נוכל לעשות את זה? דבר ראשון אני לא חושב שכל מי שמזמין את משה רבינו להעיד הוא מגיע, אבל גם אם נעשה פרוטקציה ונצליח להביא אותו להעיד עלינו, מה הוא יוכל להעיד עלינו? הוא יוכל להעיד שקיימנו את כל התורה כולה? איזו עצה יש לנו ליום הדין? איך אנחנו נזכה בו? **נותן לנו התרגום יונתן עצה נפלאה** - **וידא יידבר לך ליום דינא רבא למכפרא על נפשתי קדם ה'** מי שרוצה שניגור ליום הדין כשהוא יוצא לרחוב ויש לו נסיון של שמירת העיניים אם הוא שומר על עצמו הוא קונה זכות להינצל ביום הדין, הרחוב של היום הוא נורא! **הרב שך** אמר שכשהוא היה צעיר בשבעים שנה בוילנא לא היה נסיונות של שמירת העיניים כמו שיש היום ביום אחד ברחוב רבי עקיבא בבני ברק, למה הקב"ה עשה את זה? הוא רוצה שאנחנו נוכל לתקן ולשמור את העיניים ולהרויח מלייארדים.

וכמו כל דבר צריך לדעת איך לעשות את זה, יש כאלו שעושים את זה בכפייתיות ועצבים וזה מאד לא בריא, דבר ראשון כל דבר כפייתי הוא לא בריא לנפש ככה זה בתורה ככה זה בתפילה וככה זה בכל דבר, אבל בשמירת העיניים זה מסוכן מאד - **בכתו ראש אות קלה** מזהיר ר' חיים ולווינער **בשם הגר"א** לא להילחם בהסתכלות בעריות בצורה כפייתית, זה לשונו **הסתכלות עריות ושיחתן, אמרו: זה הכלל כל מה שיגזור את עצמו ויפוש מריאה, אחר כך אם יראה ויבט יבער בו היצר כאש, אלא כשדעתו לילך בשוק יתפלל ויבקש רחמים לבל יכשל חס ושולם בשום נדנדו חטא והרהור עבירה** עד כאן לשונו, ובכל מקום צריך להיזהר לפי ענינו, יש מקומות שלא כדאי בכלל ללכת לשם, יש מקומות שאפשר להוריד את המשקפיים, אבל לא בכפייתיות.

סיפר לי אברך: שבצעירותו היו לו הרבה נסיונות ונפילות בעיני שמירת העיניים, וניסה את כל הסגולות בעולם ולא הצליח, עד שהרגיל את עצמו שבכל פעם שהיצר היה מנסה אותו היה מנגן לעצמו ניגון שהלחין לבד **לכבודך בוראי אני זוכה את יצרי**, והיה אומר ליצר הרע אתה רוצה שאני יפסיד את זה בשביל כאלו שטיות? וזה מה שיהיה אותו מהתנהגות, ואמר לי אותו אברך שהלואי שהיום בנעילה יהיה לו אחד מאלוף מהקרבת אלוקים שהיה לי אז כשעמדתי בנסיון, ופשוט שזה כך מכיון שהקריב אז את תמצית דמו לקב"ה זכה לאהוב את הרבש"ע באמת. וככה זה בכל דבר שמקריבים לקב"ה, מישוה פוגע בך ואתה שותק לכבוד הקב"ה, מלבד המעלה הגדול של נעלבים ואינם עולבים קונים בזה אהבה לקב"ה

ואגב - מה היה התחכום של בלעם? איך הוא הצליח להכשיל את דור המדבר? הגמרא בפרק חלק מביאה שהוא עשה שוק שלם עם כמין אהלים, והושיב זקנה מבחוץ וילדה מבפנים, וכשהיהודי היה בא לקנות הזקנה היתה אומרת מחיר יקר והילדה מבפנים אמרה לו מחיר יותר זול וכך גררה אותו לעבירה, ולמה הוא לא הושיב את הילדה בחוץ? כי בלעם ידע שדור המדבר לא יתקרב למקום שיושבת שם ילדה, וזה היה התחכום שלו להושיב את הזקנה מבחוץ, וזוהי גם עצת בלעם היום עם המכשירים הטמאים, הזקנה מבחוץ זה האיפיון המוגן והמסונן כדי שעל ידי זה הוא יגיע לילדה לפלאפון הפרוץ לגמרי, ר' שמשון פינקוס זצ"ל היה אומר על כל ההגנות למיניהם: הא מישוהו היה מסכים להחזיק בסלון של הבית שלו נחש בתוך כלוב? ככה זה כל ההגנות.

(הגר"א דיסקין)

ומקדשי תיראו אני ה" (יט, ל)

מכאן נלמד דין מורא מקדש, כמו שכתב הרמב"ם (הל' בית הבחירה פ"ז ה"א): **"מצות עשה ליראה מן המקדש, שנאמר: 'ומקדשי תיראו', ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממני שציוה על יראתי"**.

וכתב החפץ חיים (פתיחה - עשין): **"ובית המדרש שלנו גם כן בכלל מקדש הוא, כמו שמבואר בפוסקים, ונצטוונו בזה הפסוק לירא ממני ששוכן בו, ולכן אין מחשבין בו חשבונות, כי אם של מצוה, כגון קופה של צדקה וכדומה, וכל שכן דאסור בהם שחוק והתול ושיחה בטלה, ולא מועיל בזה שום תנאי, כמבואר בשלחן ערוך"**.

"וזה לשון הוזהר הקדוש פרשת תרומה: 'מאן דאשתעי בבי כנישתא מלין דחול, וי ליה דאחזי פירודא, וי ליה דגרע מהימנותא, וי ליה וכו' דאחזי דהא לית אלהא ולא אשתכח תמן, ולית ליה חלקא בה ולא דחל מניה, ואנהיג קלנא בתקונא עלאה דלעילא'. תרגום - מי שמדבר בבית הכנסת דברי חול אוי לו שגמרא פרו, אוי לו שגורע האמונה, אוי לו וכו', כי מראה בזה, שאין אלוקים ואינו נמצא שם, ואין לו חלק בו, ואינו מפחד ממנו, ונוהג בזיון בתיקון העליון של מעלה, כי בית הכנסת מתוקן כנגד המלכות העליונה", עד כאן דברי ה"חפץ חיים".

למדנו עד כמה חמור הוא עוון זלזול בקדושת בית הכנסת. אחד מסוגי היצר הרע הקשים ביותר שיש לנו, הוא ענין הדיבורים בבית הכנסת בכלל ובשעת התפילה בפרט.

אספר לכם מעשה מזעזע:

"וכל שכן שצריך להזהר מאד ומאד שלא להשיח באמצע קדיש או קדושה, וכדאיא במסכת דרך ארץ דרבי חמא אשכחיה לאלהו בכמה אלפי גמלים טעונים אף וחמה לשלם לאלו - המדברים בשעת התפילה], וכל המדבר באלו המקומות עליו הכתוב אומר: "לא אותי קראת יעקב".

"וכתוב ב'ספר חסידים': מעשה בחסיד אחד שראה לחסיד אחר במותו, ופניו מוריקות. אמר לו: למה פניך מוריקות? אמר לו: מפני שהייתי מדבר בשעה שהש"ץ היה אומר 'ויכולו' וברכת 'מגן אבות' ובי'תגדל'".

"ובספר 'מטה משה' (סימן תיא) הביא בשם מדרש, שחכם אחד נתראה לתלמידו בחלום, וראה התלמיד שהיה לו כתם במצחו, ואמר לו מפני מה ארע לך כך? אמר לו: מפני שלא הייתי נזהר מלדבר כשהחזן היה אומר קדיש". "ואפילו להרהר בדברי תורה אסור בשעה שהחזן אומר קדיש, מפני שצריך לכיין הרבה ענית הקדיש. ואין חילוק בין קדיש על תנ"ך או אגדה או משניות". לפעמים יש לאדם 'יצר הרע' ללמוד תוך כדי תפילה, אבל אז, כששומע את חזרת הש"ץ הוא עונה "אמן" כלאחר יד, ואינו יודע אפילו על איזה ברכה ענה. כל נשכח אפוא, את ציווי התורה "ומקדשי תיראו", לירא ממי ששוכן במקדש מעט שבו אנו מתפללים, נזהר מדיבור בדברים בטלים בבית ה', נשתדל בכח כוחנו לענות "אמן", ובזה נזכה לכל הטוב הנצחי הצפון לצדיקים בגן עדן.

(ומתוק האור)

***

כתוב בספר 'שפתי צדיקים' להרה"ק רבי פינחס מדינאוויץ זי"ע עה"פ 'וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם'. והנה בפרשת אחרי פרש"י עה"פ 'כמעשה ארץ מצרים לא תעשו', שטומאת המצריים היתה גרועה מכל שאר האומות, ובפרט במקום שהיו בני ישראל מתגוררים, היו המצריים מקולקלים ביותר, וכן היה מעשה ארץ כנען, לא היו תועבות בכל העולם כבמצריים ובארץ כנען. וא"כ צ"ע איך מצוה הכתוב לבני ישראל שלא יעשו כתועבות הגויים השפלים ביותר, אדרבה, היה צריך להזהיר שלא יהיו כגויים המשופרים יותר, ששומרים על ז' מצות בני נח וכו'. והרי היהודי הגרוע ביותר הוא עדיף מהגוי הטוב ביותר, א"כ מדוע הזהיר הכתוב רק שלא נהיה כגוי הגרוע והשפל ביותר מכל אומות העולם?

וכן אנו מרגישים במנחה דיוה"כ כשקוראים בפרשת אחרי, שהקב"ה מזהיר אותנו שלא ניכשל בדברים מאוסים ורחוקים כאלה, שב"ה אין לנו שום שייכות להם, שלא נעביר את בנינו למולך, ולא ניכשל באיסורי עריות ח"ו. ב"ה שכבר כחלו חז"ל את יצרא דעבירה, ואהני דלא לגרי אינש בקריבתיא. ואין לנו השגה ביצר הרע שהיה לפני כן. אך כאן בפסוק בוודאי צ"ע איך הזהיר שלא נהיה כגוי הגרוע ביותר?

ותירץ רבי פינחס ע"פ מעשה ששמע מהמגיד הנודע הגה"ק רבי אהרן קליוואנער מבאי ביתו של הבעש"ט זי"ע במעוז'בוז, וכך סיפר רבי אהרן: אני הייתי בילדותי בפראג, ובאותו מחוז היתה עיירה קטנה ואנשים בה מעט, והיה שם עשיר מופלג שחיפש חתן ראוי לבתו היחידה, ת"ח כהלכה, ובא העשיר לפראג וביקש מהרב התופס ישיבה שיבחר לו בחור כהלכה לבתו, ובחר בי [רבי אהרן עצמו] לחתן, שהמעמד ומצב שלי היה בעניות ואבינונת נוראה שאין לשער. ונשאתי את בתו והלבישני בגדי כבוד ונתן לי נדן כסף וזהה, בהמשך הזמן ראיתי עצמי בתפנוקים, שמנתי עביתי כסיתי, והתחלתי לבעוט ופרקתי מעלי עול ההתמדה בלימוד התורה, וחמי וחמותי ראו את הירידה שלי, ונצטערו צער רב על שבחרו לבתם ת"ח מופלג, והנה היתה לו ירידה. ומכיון שהיו בעלי יכולת, שכרו בעלי מוסר שיוכיחוני כדת. ודרך המגידים' שהיו הולכים מעיר לעיר לומר דברי מוסר לפני העם, והיו מתאכסנים אצל עשירי העיר, וכן היה בית חמי מקום לינה למגידים שהלכו מעיר לעיר, וכל מגיד ומגיד שהיה בא לשם, היה מצווה בדבר חמי להוכיחני

[הרב הצדיק הקדוש רבי אהרן קליוואנער איש קדוש היה, בשפתי צדיקים מביא עשרה פעמים דברי תורה ששמע ממנו, אלא שכדרך הצדיקים הוא מדבר כך בשפלות על עצמו]

אלא שהייתי משיב למוכיחים אותי, שאפילו אתבטל מלימוד התורה עשרים שנה, עדיין אהיה הת"ח המופלג ביותר מכל בני העיירה הקטנה ההיא. ולא היה בפייהם מה להשיב לי כראוי.

ויהי היום והגיע דרשן אחד, חכם חרשים ועונה לחש, והוכיחני במצות חמי, והייתי משיב לו כדרכי את תשובתי שהייתי אומר לכל המוכיחים. וזה הדרשן לא שתק אלא נתן לי מנה אחת אפיים ואמר לי: 'אכן צדקו דבריך שכאן בעיירה הקטנה הנך ת"ח מופלג, אך זאת אינך יודע שיבואו ימים ואם יראו הורי אשתך שאינך חוזר למוטב, יפשוטו מעליך מחלצותיך, ויחזרו להלבישך בגדי עניים ואבינונים וישיבוך לפראג למקומך הראשון, ואם תבטל כאן זמן רב, הרי כשתחזור לחיות בין חבריך שלמדו בישיבה,

למדנו עד כמה חמור הוא עוון זלזול בקדושת בית הכנסת. אחד מסוגי היצר הרע הקשים ביותר שיש לנו, הוא ענין הדיבורים בבית הכנסת בכלל ובשעת התפילה בפרט.

אספר לכם מעשה מזעזע:

"וכל שכן שצריך להזהר מאד ומאד שלא להשיח באמצע קדיש או קדושה, וכדאיא במסכת דרך ארץ דרבי חמא אשכחיה לאלהו בכמה אלפי גמלים טעונים אף וחמה לשלם לאלו - המדברים בשעת התפילה], וכל המדבר באלו המקומות עליו הכתוב אומר: "לא אותי קראת יעקב".

"וכתוב ב'ספר חסידים': מעשה בחסיד אחד שראה לחסיד אחר במותו, ופניו מוריקות. אמר לו: למה פניך מוריקות? אמר לו: מפני שהייתי מדבר בשעה שהש"ץ היה אומר 'ויכולו' וברכת 'מגן אבות' ובי'תגדל'".

"ובספר 'מטה משה' (סימן תיא) הביא בשם מדרש, שחכם אחד נתראה לתלמידו בחלום, וראה התלמיד שהיה לו כתם במצחו, ואמר לו מפני מה ארע לך כך? אמר לו: מפני שלא הייתי נזהר מלדבר כשהחזן היה אומר קדיש". "ואפילו להרהר בדברי תורה אסור בשעה שהחזן אומר קדיש, מפני שצריך לכיין הרבה ענית הקדיש. ואין חילוק בין קדיש על תנ"ך או אגדה או משניות". לפעמים יש לאדם 'יצר הרע' ללמוד תוך כדי תפילה, אבל אז, כששומע את חזרת הש"ץ הוא עונה "אמן" כלאחר יד, ואינו יודע אפילו על איזה ברכה ענה. כל נשכח אפוא, את ציווי התורה "ומקדשי תיראו", לירא ממי ששוכן במקדש מעט שבו אנו מתפללים, נזהר מדיבור בדברים בטלים בבית ה', נשתדל בכח כוחנו לענות "אמן", ובזה נזכה לכל הטוב הנצחי הצפון לצדיקים בגן עדן.

(ומתוק האור)

***

כתוב בספר 'שפתי צדיקים' להרה"ק רבי פינחס מדינאוויץ זי"ע עה"פ 'וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם'. והנה בפרשת אחרי פרש"י עה"פ 'כמעשה ארץ מצרים לא תעשו', שטומאת המצריים היתה גרועה מכל שאר האומות, ובפרט במקום שהיו בני ישראל מתגוררים, היו המצריים מקולקלים ביותר, וכן היה מעשה ארץ כנען, לא היו תועבות בכל העולם כבמצריים ובארץ כנען. וא"כ צ"ע איך מצוה הכתוב לבני ישראל שלא יעשו כתועבות הגויים השפלים ביותר, אדרבה, היה צריך להזהיר שלא יהיו כגויים המשופרים יותר, ששומרים על ז' מצות בני נח וכו'. והרי היהודי הגרוע ביותר הוא עדיף מהגוי הטוב ביותר, א"כ מדוע הזהיר הכתוב רק שלא נהיה כגוי הגרוע והשפל ביותר מכל אומות העולם?

וכן אנו מרגישים במנחה דיוה"כ כשקוראים בפרשת אחרי, שהקב"ה מזהיר אותנו שלא ניכשל בדברים מאוסים ורחוקים כאלה, שב"ה אין לנו שום שייכות להם, שלא נעביר את בנינו למולך, ולא ניכשל באיסורי עריות ח"ו. ב"ה שכבר כחלו חז"ל את יצרא דעבירה, ואהני דלא לגרי אינש בקריבתיא. ואין לנו השגה ביצר הרע שהיה לפני כן. אך כאן בפסוק בוודאי צ"ע איך הזהיר שלא נהיה כגוי הגרוע ביותר?

ותירץ רבי פינחס ע"פ מעשה ששמע מהמגיד הנודע הגה"ק רבי אהרן קליוואנער מבאי ביתו של הבעש"ט זי"ע במעוז'בוז, וכך סיפר רבי אהרן: אני הייתי בילדותי בפראג, ובאותו מחוז היתה עיירה קטנה ואנשים בה מעט, והיה שם עשיר מופלג שחיפש חתן ראוי לבתו היחידה, ת"ח כהלכה, ובא העשיר לפראג וביקש מהרב התופס ישיבה שיבחר לו בחור כהלכה לבתו, ובחר בי [רבי אהרן עצמו] לחתן, שהמעמד ומצב שלי היה בעניות ואבינונת נוראה שאין לשער. ונשאתי את בתו והלבישני בגדי כבוד ונתן לי נדן כסף וזהה, בהמשך הזמן ראיתי עצמי בתפנוקים, שמנתי עביתי כסיתי, והתחלתי לבעוט ופרקתי מעלי עול ההתמדה בלימוד התורה, וחמי וחמותי ראו את הירידה שלי, ונצטערו צער רב על שבחרו לבתם ת"ח מופלג, והנה היתה לו ירידה. ומכיון שהיו בעלי יכולת, שכרו בעלי מוסר שיוכיחוני כדת. ודרך המגידים' שהיו הולכים מעיר לעיר לומר דברי מוסר לפני העם, והיו מתאכסנים אצל עשירי העיר, וכן היה בית חמי מקום לינה למגידים שהלכו מעיר לעיר, וכל מגיד ומגיד שהיה בא לשם, היה מצווה בדבר חמי להוכיחני

[הרב הצדיק הקדוש רבי אהרן קליוואנער איש קדוש היה, בשפתי צדיקים מביא עשרה פעמים דברי תורה ששמע ממנו, אלא שכדרך הצדיקים הוא מדבר כך בשפלות על עצמו]

אלא שהייתי משיב למוכיחים אותי, שאפילו אתבטל מלימוד התורה עשרים שנה, עדיין אהיה הת"ח המופלג ביותר מכל בני העיירה הקטנה ההיא. ולא היה בפייהם מה להשיב לי כראוי.

ויהי היום והגיע דרשן אחד, חכם חרשים ועונה לחש, והוכיחני במצות חמי, והייתי משיב לו כדרכי את תשובתי שהייתי אומר לכל המוכיחים. וזה הדרשן לא שתק אלא נתן לי מנה אחת אפיים ואמר לי: 'אכן צדקו דבריך שכאן בעיירה הקטנה הנך ת"ח מופלג, אך זאת אינך יודע שיבואו ימים ואם יראו הורי אשתך שאינך חוזר למוטב, יפשוטו מעליך מחלצותיך, ויחזרו להלבישך בגדי עניים ואבינונים וישיבוך לפראג למקומך הראשון, ואם תבטל כאן זמן רב, הרי כשתחזור לחיות בין חבריך שלמדו בישיבה,

למדנו עד כמה חמור הוא עוון זלזול בקדושת בית הכנסת. אחד מסוגי היצר הרע הקשים ביותר שיש לנו, הוא ענין הדיבורים בבית הכנסת בכלל ובשעת התפילה בפרט.

אספר לכם מעשה מזעזע:

"וכל שכן שצריך להזהר מאד ומאד שלא להשיח באמצע קדיש או קדושה, וכדאיא במסכת דרך ארץ דרבי חמא אשכחיה לאלהו בכמה אלפי גמלים טעונים אף וחמה לשלם לאלו - המדברים בשעת התפילה], וכל המדבר באלו המקומות עליו הכתוב אומר: "לא אותי קראת יעקב".

זהו המשיכו לעלות מעלות רמות בתורה, ואתה ירדת מטה מטה, איזה פנים יהיה לך לפנייהם???

הדברים יצאו מן הלב ונכנסו אל הלב כארס של נחש. ובאותה שעה נכנסו הרורה תשובה בלבי, ואז הבנתי את הפסוקים בפרשת אחרי קדושים, ומדוע איך מחוברים פעמים כן ופעמים לא.

כי הנה אני נמצא בעוה"ז מסתובב יהודי בין הגויים, והרי תמיד נדמה ליהודי שהוא הרבה יותר טוב מהגוי הגרוע ביותר, וכמו שאמר הרה"ק מבארדיטשוב ז"ע שהיהודי הנמוך והגרוע ביותר, הוא הרבה יותר טוב לעומת הגוי הטוב ביותר, וא"כ יש למקום לבעל דבר לטעון, מה לי להזהר כ"כ לשמור על הזמן ולשמור על כל דיני התורה כראוי, הרי אני מכיר את כל העולם, בפרט בימינו שכל אחד מכיר את כל הכפר הגלובלי שנקרא עוה"ז, ועי"ז מפתהו יצרו להרפות מדברי תורה ומשמירת המצוות, בידועו שכלפי כל בני אנוש הוא עדיין במצב טוב מאד.

לזאת אמר לנו משה רבינו, המוכיח הראוי, אל תדמה בנפשך כן, שאינך נשאר לעולם ועד כאן בעוה"ז הכפר הגלובלי, עתיד אתה לשוב למקום אשר משם חוצבת, לעולם הנשמות, כלפי אותה הקדושה העליונה איזה פנים יהיה לך כשתתבטל כאן? לא מספיק להיות יהודי מכובד כלפי עוה"ז, זה קל ביותר, עיקר מטרטנו הוא האיך נוכל להראות פנינו כלפי מעלה.

ובזה הבנתי סמיכות פרשת אחרי קדושים, בסוף פרשת אחרי מלמדים אותנו שהיהודי הגרוע ביותר, הוא עדיף מגוי המשובח ביותר,

בדרך הדרוש

ושבעת אכילה של שביעה והם מברכים על כוית (ברכות דף כ' ע"ב) אך אי שתיי אינה בכלל אכילה ואצטרך ושבעת לשתיי כמבואר פרק כיצד מברכים וסתם אכילה בכוית הוא אוי אין רבותא במה שמברכים ברכת המזון על כוית, והנה זה האיש ס"ל היא דכתיב לא תאכל דם היינו אכילה ממש אסרה התורה לאחר שנקרש אבל לא הושתה ולית לי שתיי בכלל אכילה עיין מזה תוס' פ"ג דשבועות

ממילא ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיי וסתם אכילה בכוית ואין הקב"ה נושא לו פנים ע"כ ונתתי פני בנפש:

(חתם סופר - תורת משה)

והייתם קדושים כי קדוש אני (י"ט, ב) במדרש מכאן שמקבלין גרים ותמוה, ולתרוץ נקדים מה שהקשה האר"י הקדוש ז"ל למה מקבלין גרים אי ניהא לי להקב"ה שיהיו ישראלים הוי לי לבוראם ישראלים ותרין משום דישאל נקראו קדושים ואו"ה חול ומצוה להוסיף מחול על הקודש והוא"ש והתקדשתם והייתם קדושים ממילא נקראו ישראל קדושים ואו"ה חול ומצוה להוסיף מחול על הקודש לזה אמר שפיר המדרש מכאן שמקבלין גרים ודו"ק:

במדרש קדושים קרית לנו לפיכך הסר מעלינו את המות הזה וזה תמוה, ולתרוץ נקדים דאיתא בבבא קמא (דף ס"ב) דהגוזל ועשה שינוי השם דקנה, איתא למה גזר הקב"ה בעולם משום שאמר הקב"ה בראתי אתכם מעפר ותוקקו לשוב לעפר ואיתא בגמ' הגוזל חולין ועשאה קודש קנה והוא"ש קדושים קרית לנו וא"כ קנה אותנו בשנינו השם ולא צריך לשוב לעפר לפיכך הסר מעלינו את המות ודו"ק:

(חומת אנך)

ונתתי פני בנפש האוכלת את הדם. צריך טעם למה כתיב תנית פנים בדם טפי מבשאר מצות שאינם מחויב ע"ז ומ"ש בדם, ונ"ל הקב"ה נושא פנים לישראל הואיל ומדקדקים עד כוית ועד כביצה היינו משום דכתיב ואכלת

אחרי מות שני בני אהרן (כח כא) במדרש כשמתו בני אהרן אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה למה קרעת את הים לפני ישראל ותמוה, ולתרוץ נקדים דאיתא במפורשים בני אהרן מתו בשביל חטא אהרן שעשה העגל אבל קשה הלא יש לאהרן תירוץ על חטא העגל מפני שחטאו חור לפניו כדאיתא בגמ' אלא צ"ל דאונס אינו מועיל אפילו שעהרן הו' אונס מ"מ חטא, איתא במדרש בשעת קריעת ים סוף אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז מה נשתנו אלו מאלו והשיב להם הקב"ה שאנוסין היו והשתא אתי שפיר בשעה שמתו נדב ואביהוא משום חטא אהרן בעגל וא"כ מוכח שאונס אינו מועיל ולכך שאלו המלאכים ולמה קרעת הים לישראל ודו"ק:

(מדרש יונתן)

במדרש כיון שראה איוב מיתת שני בני אהרן אמר אף לאות יחרד לבי ושמעתי משם רבני אשכנז דאייב היה מיועצי פרעה כשאמר הבה נתחכמה לו שתק והוא סבר דשתיקה לאו כלום היא וכשראה דשני בני אהרן דנדב אמר לאביהוא מתי ימותו שני יקנים הללו ואביהוא שתק ומתו שניהם ש"מ דעל השתיקה לבד נענש ולזה אמר אף לאות יחרד לבי עכ"ד.

(חומת אנך)

ונתתי פני בנפש האוכלת את הדם. צריך טעם למה כתיב תנית פנים בדם טפי מבשאר מצות שאינם מחויב ע"ז ומ"ש בדם, ונ"ל הקב"ה נושא פנים לישראל הואיל ומדקדקים עד כוית ועד כביצה היינו משום דכתיב ואכלת

אחרי מות שני בני אהרן (כח כא) במדרש כשמתו בני אהרן אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה למה קרעת את הים לפני ישראל ותמוה, ולתרוץ נקדים דאיתא במפורשים בני אהרן מתו בשביל חטא אהרן שעשה העגל אבל קשה הלא יש לאהרן תירוץ על חטא העגל מפני שחטאו חור לפניו כדאיתא בגמ' אלא צ"ל דאונס אינו מועיל אפילו שעהרן הו' אונס מ"מ חטא, איתא במדרש בשעת קריעת ים סוף אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז מה נשתנו אלו מאלו והשיב להם הקב"ה שאנוסין היו והשתא אתי שפיר בשעה שמתו נדב ואביהוא משום חטא אהרן בעגל וא"כ מוכח שאונס אינו מועיל ולכך שאלו המלאכים ולמה קרעת הים לישראל ודו"ק:

(מדרש יונתן)

ונתתי פני בנפש האוכלת את הדם. צריך טעם למה כתיב תנית פנים בדם טפי מבשאר מצות שאינם מחויב ע"ז ומ"ש בדם, ונ"ל הקב"ה נושא פנים לישראל הואיל ומדקדקים עד כוית ועד כביצה היינו משום דכתיב ואכלת

אחרי מות שני בני אהרן (כח כא) במדרש כשמתו בני אהרן אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה למה קרעת את הים לפני ישראל ותמוה, ולתרוץ נקדים דאיתא במפורשים בני אהרן מתו בשביל חטא אהרן שעשה העגל אבל קשה הלא יש לאהרן תירוץ על חטא העגל מפני שחטאו חור לפניו כדאיתא בגמ' אלא צ"ל דאונס אינו מועיל אפילו שעהרן הו' אונס מ"מ חטא, איתא במדרש בשעת קריעת ים סוף אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז מה נשתנו אלו מאלו והשיב להם הקב"ה שאנוסין היו והשתא אתי שפיר בשעה שמתו נדב ואביהוא משום חטא אהרן בעגל וא"כ מוכח שאונס אינו מועיל ולכך שאלו המלאכים ולמה קרעת הים לישראל ודו"ק:

(מדרש יונתן)

ונתתי פני בנפש האוכלת את הדם. צריך טעם למה כתיב תנית פנים בדם טפי מבשאר מצות שאינם מחויב ע"ז ומ"ש בדם, ונ"ל הקב"ה נושא פנים לישראל הואיל ומדקדקים עד כוית ועד כביצה היינו משום דכתיב ואכלת

אחרי מות שני בני אהרן (כח כא) במדרש כשמתו בני אהרן אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה למה קרעת את הים לפני ישראל ותמוה, ולתרוץ נקדים דאיתא במפורשים בני אהרן מתו בשביל חטא אהרן שעשה העגל אבל קשה הלא יש לאהרן תירוץ על חטא העגל מפני שחטאו חור לפניו כדאיתא בגמ' אלא צ"ל דאונס אינו מועיל אפילו שעהרן הו' אונס מ"מ חטא, איתא במדרש בשעת קריעת ים סוף אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז מה נשתנו אלו מאלו והשיב להם הקב"ה שאנוסין היו והשתא אתי שפיר בשעה שמתו נדב ואביהוא משום חטא אהרן בעגל וא"כ מוכח שאונס אינו מועיל ולכך שאלו המלאכים ולמה קרעת הים לישראל ודו"ק:

(מדרש יונתן)

ונתתי פני בנפש האוכלת את הדם. צריך טעם למה כתיב תנית פנים בדם טפי מבשאר מצות שאינם מחויב ע"ז ומ"ש בדם, ונ"ל הקב"ה נושא פנים לישראל הואיל ומדקדקים עד כוית ועד כביצה היינו משום דכתיב ואכלת

אחרי מות שני בני אהרן (כח כא) במדרש כשמתו בני אהרן אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה למה קרעת את הים לפני ישראל ותמוה, ולתרוץ נקדים דאיתא במפורשים בני אהרן מתו בשביל חטא אהרן שעשה העגל אבל קשה הלא יש לאהרן תירוץ על חטא העגל מפני שחטאו חור לפניו כדאיתא בגמ' אלא צ"ל דאונס אינו מועיל אפילו שעהרן הו' אונס מ"מ חטא, איתא במדרש בשעת קריעת ים סוף אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז מה נשתנו אלו מאלו והשיב להם הקב"ה שאנוסין היו והשתא אתי שפיר בשעה שמתו נדב ואביהוא משום חטא אהרן בעגל וא"כ מוכח שאונס אינו מועיל ולכך שאלו המלאכים ולמה קרעת הים לישראל ודו"ק:

(מדרש יונתן)

ונתתי פני בנפש האוכלת את הדם. צריך טעם למה כתיב תנית פנים בדם טפי מבשאר מצות שאינם מחויב ע"ז ומ"ש בדם, ונ"ל הקב"ה נושא פנים לישראל הואיל ומדקדקים עד כוית ועד כביצה היינו משום דכתיב ואכלת

אחרי מות שני בני אהרן (כח כא) במדרש כשמתו בני אהרן אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה למה קרעת את הים לפני ישראל ותמוה, ולתרוץ נקדים דאיתא במפורשים בני אהרן מתו בשביל חטא אהרן שעשה העגל אבל קשה הלא יש לאהרן תירוץ על חטא העגל מפני שחטאו חור לפניו כדאיתא בגמ' אלא צ"ל דאונס אינו מועיל אפילו שעהרן הו' אונס מ"מ חטא, איתא במדרש בשעת קריעת ים סוף אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז מה נשתנו אלו מאלו והשיב להם הקב"ה שאנוסין היו והשתא אתי שפיר בשעה שמתו נדב ואביהוא משום חטא אהרן בעגל וא"כ מוכח שאונס אינו מועיל ולכך שאלו המלאכים ולמה קרעת הים לישראל ודו"ק:

(מדרש יונתן)

ונתתי פני בנפש האוכלת את הדם. צריך טעם למה כתיב תנית פנים בדם טפי מבשאר מצות שאינם מחויב ע"ז ומ"ש בדם, ונ"ל הקב"ה נושא פנים לישראל הואיל ומדקדקים עד כוית ועד כביצה היינו משום דכתיב ואכלת

אחרי מות שני בני אהרן (כח כא) במדרש כשמתו בני אהרן אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה למה קרעת את הים לפני ישראל ותמוה, ולתרוץ נקדים דאיתא במפורשים בני אהרן מתו בשביל חטא אהרן שעשה העגל אבל קשה הלא יש לאהרן תירוץ על חטא העגל מפני שחטאו חור לפניו כדאיתא בגמ' אלא צ"ל דאונס אינו מועיל אפילו שעהרן הו' אונס מ"מ חטא, איתא במדרש בשעת קריעת ים סוף אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז מה נשתנו אלו מאלו והשיב להם הקב"ה שאנוסין היו והשתא אתי שפיר בשעה שמתו נדב ואביהוא משום חטא אהרן בעגל וא"כ מוכח שאונס אינו מועיל ולכך שאלו המלאכים ולמה קרעת הים לישראל ודו"ק:

(מדרש יונתן)